

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

הא דטשו הא דלא מעו אי דלא מעו מאי
יכולים למחות יכולים למחות ברוחות*: **אמר**
רב נחמן **דאחין שחלקו** דרי על בלקחות
פחות משותות נקבה מקח יתר על שותות
בשל מקח שותות קנה ומחזור אונאה אמר
רבא הא (א) דאמין פחות משותות נקבה מקח
לא אמין אלא דלא שויה שלח יאבל שויה
שליח אמר *לתקני שדרתך ולא לעותי
יהא (ב) דאמין יתר משותות בשל מקח לא
אמין אלא דלא אמר נפליגן בשומא דבי
דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא
מכרן קיים *דתנן שום הדיינים שפיתו
שותות או הותירו שותות מכרן בשל רשב"ג
אומר מכרן קיים יהא דאמין שותות קנה
ומחזור אונאה לא אמין אלא במשלתלי אבל
במקרקעי *אין אונאה לקרקעות ובמקרקעי
לא אמין אלא דפלוג בעיליאי אבל פלוג
במשותות לא כדרבה *דאמר רבה יבל
דבר שבטרה ושבמשקל ושבענין אפילו
פחות מכרן אונאה נמי תוור והא *דתנן
השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקמן
פסור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ישלח
ביד פיקח פיקח חייב ואמאי נימא שלוחו של
אדם כמותו שאני התם *דאין שלוח לדבר
עבירה *דאמרינן דברי הרב ודברי תלמיד
דברי מי שומעים (ו) והדתיא *שליח שלא
עשה שליחותו שליח מעל עשה שליחותו
בעל הבית מעל בי עשה שליחותו דבעל
הבית בעל הבית מיהא מעל אמאי נימא אין
שליח לדבר עבירה שאני מעילה *דילפא
המא חמא כתרובה מה תרומה משי שליח
אף מעילה משי שליח ונילף מינה משום
דהוי מעילה ושליחות די שניכתובים הבאים
כאחד *וכל שני כתובים הבאים כאחד אין
מלמדן מעילה הא דאמין שליחות די מאי
היא *דתיניא על כל דבר פשע בשיא לחייב
על המחשבה כמעשה ובה"א אינו חייב עד
שישאל בו יד שנאמר אם לא שלח ידו וגו'
אמרו ב"ש לב"ה והלא נאמר על כל דבר פשע
אמרו להם ב"ה לב"ש והלא נאמר אם לא
שלח ידו במלאכת רעהו אמרו ב"ש לב"ה
א"ב על כל דבר פשע למה לי שיכול אין לי
אלא דהא דאמר לעבדו ולשלוחו מעין ח"ל
על כל דבר פשע הניראה לב"ה אלא לב"ש
דמוקמי ליה להאי קרא במחשבה כמעשה
גילף

כה א מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
לאין קט טו"ש ח"מ
ס' וכו' כע"ל:
כו ב מיי' ס' ב"ה וק"ל
מ"ל טו"ה כ"ג
סמך לאין ס' טו"ש
ס' ס' קט טו"ש: ו ובי'
רבו טו"ש כט טו"ש: ו
כו ב מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
ס' טו"ש: ס' י"י רמ'
כ"י ל' (נהל'ט נהל'ט)
ס' כח' ו"י המכ"ס:
ו"פ א"ט בעיר'ה רבי'
אלא כניס'ט כד"ק ו"ל
פ"ג:
כה ד מיי' ס' ב"ה
ו"ל מהל' שולחן
כהל' סמך טו"ש: ס'
טו"ש: ס'
כה ה מיי' פ"ג
מהל' מכירה כלי'
סמך טו"ש: ס' י"י
ל"ג כע"ל: ס'

משמע דפחות משמות המקח קיים
כדיינים ורבה גופיה קאמר הא
דאי שויה שלח מני ח"ל לתקוני
שדרתך כו' משמע והמקח בטל
אף בפחות משמות ואומר רשב"ס
דהסך רבא מאס דרב נחמן קאמר
וליה לא ס"ל והכל משמיה דנפשיה
ור"ה מפרש דהסך מיירי בשליח
הדיינין דאלמחו רבנן ליהויה כמותס
והכל מיירי בשליח דשויה הלוקח
בעלמו אי נמי י"ל דנדי דקאמר הסך
שליח כדיינין והמקח קיים האונאה
מיהא לרין להחזיר והכל נמי ה"ק
לתקוני שדרתך כו' ולרין להחזיר
האונאה ולא כשאר ארס דפחות
משמות היא מחילה: ה"ה כנקטרים
הא דאמין יתר משמות בטל מקח
לא אמין אלא דלא אמר נפלוג
בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג
בשומא דבי דינא לא. כלומר המקח
קיים ולפי גירסא זו מיייתי ראייה
מרב"ב דאמר מכרן קיים ולא כ"ל
לרבה הא דאמר רב נחמן לעיל
דהלכה כחכמים והא דאמין שותות
קנה ומחזור אונאה לא אמין אלא
במשלתלי דהא כחוב בן אונאה או
קנה מיד עמיתן אל טונו דבר
הקנה מיד ליד עכ"ל וקשה לר"ה
הוא מדנקט גבי שותות אף אונאה
לקרקעות משמע דיתר משמות יס
לן אונאה ובפרק המקבל (ג"מ 97
ק"ה) מסוק רב נחמן זבין סוה מאה
במחלקן אף להס אונאה ועוד קשה
דפירש דרבא לא ס"ל כר"ג ודומק
הוא דהא רב נחמן רב היה וע"ק
דלפ' הקונטרס נרס מעיקרא יתר
משמות במילתיה ומיייתי ראייה ממנה
דטוס הדיינין שפחות שותות או
החזירו שותות כו' ואמאי מיייתי ראייה
מיהא הא משנה זו לא מיירי כלל
ביתר משמות מה יסא דין וא"כ
לא הוי דומה בדומה לכך נראה לר"ה
דנרס איפכא וכן נרס ר"ה וה"ה
הא דאמר שותות קנה ומחזור אונאה
באמין אלא דלא אמר נפלוג
בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג
בשומא דבי דינא לא והוי המקח בטל
והשקא מיייתי ראייה מחכמים והא
דאמר יתר משמות בטל המקח לא
אמין אלא במשלתלי אבל במקרקעי
כו' והשקא ניחא כפי' זבין סוה מאה
במחלקן מיהא קשה דמשמע הבא לפ'

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

כה א מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
לאין קט טו"ש ח"מ
ס' וכו' כע"ל:
כו ב מיי' ס' ב"ה וק"ל
מ"ל טו"ה כ"ג
סמך לאין ס' טו"ש
ס' ס' קט טו"ש: ו ובי'
רבו טו"ש כט טו"ש: ו
כו ב מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
ס' טו"ש: ס' י"י רמ'
כ"י ל' (נהל'ט נהל'ט)
ס' כח' ו"י המכ"ס:
ו"פ א"ט בעיר'ה רבי'
אלא כניס'ט כד"ק ו"ל
פ"ג:
כה ד מיי' ס' ב"ה
ו"ל מהל' שולחן
כהל' סמך טו"ש: ס'
טו"ש: ס'
כה ה מיי' פ"ג
מהל' מכירה כלי'
סמך טו"ש: ס' י"י
ל"ג כע"ל: ס'

הא דטשו הא ללא טשו. ה"ה דמלי למימר הא דטשו בשמות
והא דטשו בשמות משמות ולא אלמטרך למר טולין למחות
ברוחות*: **אבר** שיה שלח מני אמר ליה לתקוני שדרתך כו'.
וה"ה הא אמר'י כפ' אלמנה ניוונט (כמוטות 97 ק.ה) שלח כמאן
רבה אמר רב נחמן שלח כדוינין

גימין כה. מת. כ"ה
ל: כ"ק. ס: כמח
מת. כ"ב. ק.
כמוטות סה. ל: כ"ה
ק"ה. כמותה סה. חזוני
ס"ה: (דומתה דריס ל.)
(סמ"ס פס המלך ס)
כמוטות ל: כ"ה
כמוטות ל: כ"ה
(כמוטות ל: כ"ה) כ"ה מ.
ק"ה. משה ס.
כ"ה מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
לאין קט טו"ש ח"מ
ס' וכו' כע"ל:
כו ב מיי' ס' ב"ה וק"ל
מ"ל טו"ה כ"ג
סמך לאין ס' טו"ש
ס' ס' קט טו"ש: ו ובי'
רבו טו"ש כט טו"ש: ו
כו ב מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
ס' טו"ש: ס' י"י רמ'
כ"י ל' (נהל'ט נהל'ט)
ס' כח' ו"י המכ"ס:
ו"פ א"ט בעיר'ה רבי'
אלא כניס'ט כד"ק ו"ל
פ"ג:
כה ד מיי' ס' ב"ה
ו"ל מהל' שולחן
כהל' סמך טו"ש: ס'
טו"ש: ס'
כה ה מיי' פ"ג
מהל' מכירה כלי'
סמך טו"ש: ס' י"י
ל"ג כע"ל: ס'
ל"ג כ"ה מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
לאין קט טו"ש ח"מ
ס' וכו' כע"ל:
כו ב מיי' ס' ב"ה וק"ל
מ"ל טו"ה כ"ג
סמך לאין ס' טו"ש
ס' ס' קט טו"ש: ו ובי'
רבו טו"ש כט טו"ש: ו
כו ב מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
ס' טו"ש: ס' י"י רמ'
כ"י ל' (נהל'ט נהל'ט)
ס' כח' ו"י המכ"ס:
ו"פ א"ט בעיר'ה רבי'
אלא כניס'ט כד"ק ו"ל
פ"ג:
כה ד מיי' ס' ב"ה
ו"ל מהל' שולחן
כהל' סמך טו"ש: ס'
טו"ש: ס'
כה ה מיי' פ"ג
מהל' מכירה כלי'
סמך טו"ש: ס' י"י
ל"ג כע"ל: ס'
ל"ג כ"ה מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
לאין קט טו"ש ח"מ
ס' וכו' כע"ל:
כו ב מיי' ס' ב"ה וק"ל
מ"ל טו"ה כ"ג
סמך לאין ס' טו"ש
ס' ס' קט טו"ש: ו ובי'
רבו טו"ש כט טו"ש: ו
כו ב מיי' פ"ג מהל'
מכירה כלי'י סמך
ס' טו"ש: ס' י"י רמ'
כ"י ל' (נהל'ט נהל'ט)
ס' כח' ו"י המכ"ס:
ו"פ א"ט בעיר'ה רבי'
אלא כניס'ט כד"ק ו"ל
פ"ג:
כה ד מיי' ס' ב"ה
ו"ל מהל' שולחן
כהל' סמך טו"ש: ס'
טו"ש: ס'
כה ה מיי' פ"ג
מהל' מכירה כלי'
סמך טו"ש: ס' י"י
ל"ג כע"ל: ס'

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף י עמוד ב

רב פפא אמר: כי תקינו ליה רבנן ארבע אמות - בעלמא, בשדה דבעל הבית - לא תקינו ליה רבנן. ואף על גב דזכה ליה רחמנא בגוה, כי זכה ליה רחמנא - להלוכי בה ולנקוטי פיאה, למיהוי חצירו לא זכה ליה רחמנא. אמר רבא, מותיב רבי יעקב בר אידי נזיקין: ראה את המציאה ונפל לו עליה, ובא אחר והחזיק בה - זה שהחזיק בה זכה בה. ואי אמרת ארבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום, נקנו ליה ארבע אמות דידיה! - הכא במאי עסקינן - דלא אמר אקני. - ואי תקון רבנן, כי לא אמר מאי הוי? - כיון דנפל עליה - גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דנקני, בארבע אמות לא ניחא ליה דנקני. רב ששת אמר: כי תקינו רבנן - בסמטא, דלא דחקי רבים, ברשות הרבים דקא דחקי רבים - לא תקינו רבנן. - והא בכל מקום קאמר! - כל מקום לאתווי צידי רשות הרבים.

ואמר ריש לקיש משום אבא כהן ברדלא: קטנה אין לה חצר, ואין לה ארבע אמות. ורבי יוחנן משום רבי ינאי אמר: יש לה חצר ויש לה ארבע אמות. במאי קמיפלגי? מר סבר: חצר משום ידה איתרביא, כי היכי דאית לה יד - חצר נמי אית לה. ומר סבר: חצר משום שליחות איתרביא, וכי היכי דשליחות לית לה - חצר נמי לית לה. - מי איכא מאן דאמר חצר משום שליחות איתרביא? והתניא: אבידו - אין לי אלא ידו, גגו חצירו וקרפיו מנין? תלמוד לומר המצא תמצא - מכל מקום. ואי סלקא דעתך חצר משום שליחות איתרביא אם כן מצינו שליח לדבר עבירה, וקיימא לן: אין שליח לדבר עבירה! - אמר רבינא: היכא אמרינן דאין שליח לדבר עבירה - היכא דשליח בר חיובא הוא, אבל בחצר דלאו בר חיובא הוא - מיחייב שולחו. אלא מעתה, האומר לאשה ועבד צאו גנבו לי דלאו בני חיובא נינהו הכי נמי דמיחייב שולחן? - אמרת: אשה ועבד בני חיובא נינהו, והשתא מיהא לית להו לשלומי. דתנן: נתגרשה האשה, נשתחרר העבד - חייבין לשלם. רב סמא אמר: היכא אמרינן אין שליח לדבר עבירה - היכא דאי בעי עביד, ואי בעי לא עביד. אבל חצר, דבעל כרחיה מותיב בה - מיחייב שולחו. מאי בינייהו? - איכא בינייהו כהן דאמר ליה לישראל צא וקדש לי אשה גרושה. אי נמי, איש דאמר לה לאשה: אקפי לי קטן. להך לישנא דאמר כל היכא דאי בעי עביד, אי בעי לא עביד - לא מיחייב שולחו, הכא נמי אי בעי עביד אי בעי לא עביד - לא מיחייב שולחן. להך לישנא דאמרת כל היכא דשליח לאו בר חיובא - מיחייב שולחו, הני נמי כיון דלאו בני חיובא נינהו - מיחייב שולחן. ומי איכא למאן דאמר חצר לאו משום ידה איתרביא? והתניא: ידה - אין לי אלא ידה, גגה חצירה וקרפיה מנין? תלמוד לומר ונתן - מכל מקום. - לענין גט - כולי עלמא לא פליגי דחצר משום ידה איתרביא, כי פליגי - לענין מציאה. מר סבר:

]

2

רש"י מסכת כתובות דף לג עמוד ב

נגדוה - יסורין.

ולא שני לך כו' - יסורי המלכות הכאה שאין לה קצבה היא אבל מלקות יש לה קצבה ארבעים.

הניחא לרבנן דאמרי - בסנהדרין באלו הן הנשרפים (עט) נתכוון להרוג את זה והרג את זה חייב והאי ונתת נפש ממש קאמר אית לן למידק ואוקמי קרא בשהתרו בו ולמילף דאע"ג דאיכא התראה יענש ממון כשאין שם מיתה.

אלא לרבי דאמר - התם נתכוון להרוג את זה והרג את זה אינו נהרג אלא משלם דמי האשה ליורשיה אם כן אפשר לאוקמי קרא בשלא התרו בו ומשום הכי כי אין אסון משלם דמי ולדות וכי יש אסון משלם דמי אשה אבל אתרו ביה אימא לך לוקה ואינו משלם.

מאי איכא למימר - מהיכא תיתי חובל בחבירו לתשלומין ואף כשהתרו בו.

על משענתו - כדמתרגמינן על בוריו ששב לכחו ולאיתנו הראשון.

אלא מלמד שחובשין אותו - לא נאמר מקרא זה אלא ללמדך דהיכא דהכהו ולא מת ונפל למשכב יחבשו את המכה ההוא בבית האסורין עד שנראה אם יקום והתהלך בחוץ אז ונקה המכה מכלל דעד השתא לא יצא מידי בית דין אלא נחבש.

ואי מיית קטלינן ליה - [כיון דאמרת חובשין מכלל דאי מיית ניזק קטלינן ליה להאי דאי לאו לקטלא למאי חבשינן ליה.

לדבר חמור - מיתה.

לדבר הקל - מלקות דלא יוסיף דחובל ולא מת.]

3

ואמר רחמנא - להיכא דלא מת דאיכא ממון ומלקות נידון בממון דכתיב שבתו יתן.

ממאי - דהאי והכה איש את רעהו במזיד קא משתעי והאי ונקה דילפינן מיניה חבישה ונקה מקטלא קאמר דתשמע מינה דאי מיית קטלינן ליה ועל כרחין בהתרו בו.

דלמא בשוגג - משתעי ולא התרו בו וחבישה לאו לקטלא ונקה נמי לאו לקטלא אלא מגלות דערי מקלט וחבישה דילפינן מינה לגלות קאמר ומשום הכי כי נקה מגלות ישלם ממון אבל היכא דאתרו ביה אימא לך דכי לא מיית לוקה ואינו משלם.

ריש לקיש - מהדר אשינויא דרומיא דרמינן בריש שמעתין מתני' דמכות אדכתובות.

הא מני - מתניתין דקתני בא על אחותו נותן קנס ר"מ היא דאמר לעיל לוקה ומשלם שלא השם מביאו לידי מכות מביאו לידי תשלומין.

אפי' בתו נמי - דמיקטיל עלה לישלם דהא לא סבירא ליה לר"מ דפטור משום דרבה מיניה ואמאי תנן מתני' הבא על בתו פטור מן הקנס.

וטבח בשבת - איכא חיוב מיתה וכן לעבודת כוכבים.

שור הנסקל - לקמן פריך הא לא שוה מידי.

בטובח על ידי אחר - הגנב צוה לשלוחו לשחוט.

וכי - שליח חוטא ושולח מתחייב קנס דארבעה וחמשה והא קיימא לן בקדושין (מב:) אין שליח לדבר עבירה.

מכירה - אי אפשר אלא ע"י אחר שהלוקח לוקחו ממנו.

תנחת השור - מצי למכתב ישלם בשור.

עבד איהו לא מיחייב - דהא מיקטיל.

לאו משום דלא מיחייב הוא - דחיובא רמיא עליה אלא משום דקם ליה בדרבה מיניה.

יז) ויאמר האיש נסעו מזה, כלומר שמעתי בני אדם אומרים, ושמה הם אחיך שאתה אומר: נלכה דותינה. כמו לדותן: וילך יוסף אחר אחיו. מהו אחר אחיו, וכי היה רואה אותן שילך אחריהם, אלא שהלך בשביל אחר חיקור שרשי רגליהם, ודומה לדבר, ותשמור כל (אורחותי) [ארחותי] על שרשי רגלי תתחקה (איוב יג כז): וימצאם בדותן:

סימן יח

יח) ויראו אותו מרחוק. חסר ו', והן שבעה חסר ו' במקרא, וכולם למדרש, וזה היה ברחוק מלא עיניהם: ובטרם יקרב אליהם. בתוך ד' אמות: ויתנכלו אותו להמיתו. אין בכל המקרא אלא במקום ערמות מות, וכה"א (להורגו) [להרגו] בערמה (שמות כא יד), תרגום אונקלוס למיקם בנכילה. והיה לו לומר ויתנכלו בו, כענין שנ' והפך לבם לשנוא (אותו) [עמו] להתנכל בעבדיו (תהלים קה כה), או לומר ויתנכלו לו, כלומר הערימו להמיתו אותו, כענין שנאמר בנכליהם אשר נכלו (להם) [לכם], ומה ת"ל אותו, מלמד שלא הערימו להמיתו אותו בידיהם, אלא להמיתו אותו על יד כלבי הצאן, לשטות בו הכלבים:

סימן יט

יט) ויאמרו איש אל אחיו. שמעון אומר ללוי תחילה שהיו אחים כלי חמס, וכולם הסכימו להם, לכך כתיב ויאמרו: הנה בעל החלומות בא. ודומה לו מי בעל דברים (שמות כד יד): הלזה בא. כלומר מתהדר לפנינו כלז ומראה גדולה לפנינו, ודומה לו מי האיש הלזה (בראשית כד סה), ודרשינן כבר הדור ונאה כלז, וכן אתה דורש רץ דבר אל הנער הלז (זכריה ב ח):

סימן כ

כ) ועתה לכו ונהרגו. בידיהם: ונשליכהו באחד הבורות. מפני שצריך קבורה ושלא ירגיש אדם: ואמרנו. לאבינו: חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלומותיו. והאיך הן מתקיים, אמר הקב"ה אתם אומרים נראה, ואני אומר אראה, עכשיו נראה דבר מי יקום, מני או מכס:

סימן כא

כא) וישמע ראובן. שהיה עוסק בשקו ותעניתו על מעשה בלהה בא וכלל עצמו עמהם עבור להצילו: ויאמר לא נכנו נפש. כלומר הכאה של מיתה, ומה ראה ראובן להקדים בהצלתו, א"ר נחמיה כך אמר בכור אני ואין הסירחון תלוי אלא בי. ורבנן אמרי כך אמר הוא מונה אותי עם אחי, שנאמר ואחד עשר כוכבים (בראשית לו ט), דין עלי הוא להצילו, אמרו לו אחיו ואם אינך מסכים עמנו הרי אנו הורגין אותו בלעדיך:

סימן כב

כב) ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם. אפילו בלעדי, שכבר אמר הקב"ה שופך דם האדם באדם דמו ישפך (בראשית ט ו), ואם רוצים אתם לסלקו מאתכם השליכו אותו אל הבור הזה, ואם תאמרו הרי בני אדם באים ומעלים אותו, הרי הוא במדבר מקום שאין בני אדם מצויין לעבור שם, ולמה עצם כל כך: למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו. אולי יסבור לו פנים, אמר הקב"ה אתה פתחת בהצלת נפשות תחלה, חייך אין מפרישין ערי מקלט תחלה אלא בתחומך, שנאמר את בצר במדבר בארץ המישור לראובני (דברים ד מג):

4

סימן כג

כג) ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתונת הפסים. כלומר כתנתו המיוחד לו, ואת כתונת הפסים אשר עשה לו אביו, זה פרגוד מצוייר של מילת: אשר עליו. לרבות בגד אחר פשוט שלובשין בדרכים שלבש על הכתונת ביציאתו לדרך:

סימן כד

כד) ויקחהו. חסר ו': וישלכו חסר י', מלמד ששמעון לבדו לקחו והוא השליכו, וגם נדרש אם למקרא, שלקחו והשליכו בעצתם. והשליח הזה הוא

}

כשולחיו, ואע"ג דאמרו רבנן אין שליח לדבר עבירה, הני מילי לדיני אדם, אבל בדיני שמים איכא, והיכן פרע לשמעון במצרים, דכתיב ויקח את שמעון ויאסור אותו לעיניהם (בראשית מב כד), לכך אמר יעקב ארור אפס כי עז (שם מט ז), ולכך לא בירכו מחוקק עם אחיו, אלא רמזו בברכת יהודה שהציל את יוסף, כענין שנאמר שמע ה' קול יהודה (דברים לג ז): הבורה. כלומר לאותו הבור שאמר ראובן: והבור רק. יכול היה לומר והוא ריק, מה תלמוד לומר והבור, מלמד ששני בורות היו, אחד מלא צרורות, והשני מלא נחשים ועקרבים, וכן דרך המקרא, שנאמר נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים (דברים ח טו):

ז

סימן כה

כה) וישבו לאכול לחם. א"ר אחא בר זעירא אכילת עבירתן של שבטים רווחה היא לעולם, שאע"פ שאכלו על דם של יוסף, שדומה כאילו הרגוהו, נתיישבו להאכיל לחם לעוברים ושבים: וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים. עיקר מלת ארחת שיירא המהלכת בדרכים ממקום למקום, ודומה לדבור, דלתי לארח אפתח (איוב לא לב), ארח ברגליו לא יבא (ישעיה מא ג), לארח הבא (ש"ב יב ד), שכן דרך מתרגם ארח, לכך קורין לעובר דרך ארח: באה מגלעד. שמשם לקחו סחורתם זו: וגמליהם נושאים נכאת. זו שעות: וצרי. זה שרף של עצי הקטף, והוא מובחר שבבשמים למרפא ולמיני אירס, וכה"א הצרי אין בגלעד אם רופא אין שם (ירמיה ח כב): ולוט. זו מסטיני הנעשים בול כבול מלח, א"ר כהנא והלא אין דרכן של ערביים לטעון אלא עורות ועיטרן שריחו רע, אלא זימן להם הקב"ה סחורה זו בשביל צדיק זה שקים מליאי בשמים שתהא הרוח מנשבת בהם ולא ינוק מריחן של ערביים: הולכים להוריד מצרימה. סחורה זו ששם היא משובחת, וכה"א קחו (לכם) מזמרת הארץ בכליכם וגו' (בראשית מג יא), בכל מקום נאמר ירידה למצרים, ועליה ממצרים, שהיא ארץ שפלה, ועליה לארץ ישראל, וירידה מארץ ישראל, שהיא ארץ הרים ובקעות:

סימן כו

כו) ויאמר יהודה אל אחיו. בג' מקומות דיבר יהודה לפני אחיו ועשאוהו מלך עליהם, [ויאמר יהודה אל אחיו] ויבא יהודה ואחיו ביתה יוסף והוא עודנו שם (שם מד יד), יוגש אליו יהודה ויאמר (שם שם יח), היינו דכתיב כי יהודה גבר באחיו (דה"א ה ב): מה בצע כי נהרוג את אחינו. כלומר מה ממון אנו מרויחין בכך, שאנו עוברים על מה שהזהיר הקב"ה שופך דם האדם (בראשית ט ו), ואם בשביל חלומותיו שלא ימשול בנו, הרי כבר נאמר באדם דמו ישפך (שם ט ו), ואם תאמרו וכסינו את דמו, הרי כבר נאמר קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה (שם ד י):

סימן כז

כז) לכו ונמכרנו לישמעאלים. אמר נלך ונתפוש דרכו של עולם, כנען שחטא לא לעבד נתקלל, אף זה שחטא והוציא דבה רעה לפני אבינו נמכרנו לעבד ונתהנה מדמיו: וידנו. חסר י', דמשמע יד אחד ממנו אל תהי בו בלשון יחידה: כי אחינו בשרנו. כלומר שאר בשרינו בני אב אחד, שעל כך נקנסו קין וזרעו למחות מן העולם: וישמעו אחיו. כלומר קבלו ממנו, אבל מראובן לא קבלו, לכך החזיק לו אביו טובה, שנאמר מטרף בני עלית (שם מט ט):

סימן כח

כח) ויעברו. כלומר קדמו אנשי מדינים סוחרים והגיעו אצל אחי יוסף קודם שהגיעו לישמעאלים, ומאי משמע דהאי ויעברו לישנא דאקדומי הוא, דכתיב וירץ אחימעץ דרך הכר ויעבר את הכושי (ש"ב יח כג), ואיבעית אימא מהכא, ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם (מיכה ב ג), ולפי שאלו מדינים מבני אברהם הם וקדמו לבא לפני לישמעאלים מכרוהו להם והם עצמם המדינים כתיב וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור. כיון שהעלוהו נתחרטו עליו, אז הגיעו ארחת לישמעאלים ומכרוהו המדינים ההם לפני אחיו לישמעאלים בעשרים כסף במה שנתנו בו, כי זה בעשרים כסף, משמע למדינים, ומשמע לישמעאלים, דא"ר יודן אנת ארבע נכתבו עליו אחיו לסוחרים, סוחרים לישמעאלים, ישמעאלים למדינים, מדינים לפוטיפר, ר' הונא אמר חמש, שנאמר והמדינים מכרו אותו אל מצרים (פסוק לו), לדימוסיה של מדינים, ובא פוטיפר ולקחו מן דימוסיה של מדינים, ואין לומר מדינים הם הן מדינים שכבר נאמר את מן ואת מדין. עשרים כסף. הם חמש סלעים, כי סלע ד' דינרין, וזה כסף דינר של כסף הוא, אמר הקב"ה אתם מכרתם בכורה של רחל בחמש סלעים, לפיכך צריכים אתם לפדות פטר רחם שנולד להם בה' סלעים:

סימן כט

5